

Иван ДАВИДКОВ

Владетелят
на НОЩНИТЕ СЛЪНЦА

Стихове

“НАРОДНА МЛАДЕЖ”
ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС
СОФИЯ, 1981

Кариатиди

ИКАР

Аз можех като вас да жъна жито,
да славя мелничното колело,
но бе застлано моето легло
с безмълвния ехтеж на висините.

Аз можех безметежно да живея,
ала политнах с восьчни криле
да разора небесното поле
и своя стон ликуващ да посея.

За дързостта си бях от Зевс проклет.
Но през дъха на векове безчет
като пламтяща капка ще премина.

Дано намерите край остров Крит
не моя прах, в дланта на бога стрит,
а бисер в почерняла раковина.

ВЪЗДУШНИТЕ АКРОБАТИ

Тъй както дните ти и мисълта ти
над бездната на времето кръжат –
под купола на цирка търсят път
летящите въздушни акробати.

Ту сноп лъчи в безкрая ги запрати,
ту в сепнати очи се завъртят –
и струва ти се, че криле трептят
във мрежата незрима на съдбата.

Щом голата арена под нозете им се залюлее
и гласове се плиснат като пяна след витло на кораб –
сърцето ти усеща гвоздеа на пощадилият ги миг.

И виждаш: в техните потрепващи ръце светлее
опашка на комета и уплашен детски вик,
отскубнат вдън небесните простори.

АРЛЕКИН

Ще си помислите, че аз съм син
на звън дъждовен и на песен птича,
а аз съм само тъжен арлекин,
дошъл със сребърната дреха на смеха да ви облича.

Вървете с нея през най-сивите си часове
и нека вятърът на радостта да я издува.
Към други помисли, към други брегове
с нозе побити нека бъдният ви ден пътува.

На тебе – щедрия, на тебе – злия,
на тебе – овъгления като хартия,
върху чиято мъдрост огънят пълзи,

разискрен като уличните водоскоци,
аз преподавам тъжните уроци:
– Умей да се усмихваш през сълзи.

ЛЪВОВЕТЕ

1.

Лъвът е цар в пустинята, но тук
арената с ръждиви желяза го стяга.
Плющи камшикът – и при всеки звук
страхът като сахарски пясък по гърба му бяга.

Къде остана царствения тласък на кръвта,
къде останаха зениците, в които
като кошута сепната летеше вечерта
и светеше луна – изгризано копито?

Камшикът щедър е: той обещава
парче месо и мимолетна слава
зад остро изскриптелите врати.

Лъвът отърсва в здрача грива синя –
и чуваш как в очите му ехти
викът на осквернената пустиня.

2.

Когато каменните лъвовe заплачат,
недейте мисли, че е от дъжда –
те плачат за изгубената свобода
сред клетката от сенки, дето ги заключва здрачът.

Оазисите на пустините вървят
в сълзите им подобно бедуини
и с флейтите на водоскоците из тъмните градини
се мъчи в късна нощ да ги приспи градът.

Но те разкъсват своя сън – викът се мята
с натъртени ребра върху земята,
разядена от уличния шум.

Тогава локвите по тротоара
се сепват, както пясъка в Сахара,
и с поглед жълт се вдига лудият самум...

ВОДЕНИЦИТЕ

На Александър Поплилов

Светкавици дълбаят хълмите далечни,
изчезват пътища под бурен и мъгла,
а водениците стоят като земята вечни
и скърцат мелничните колела.

Градени не от камък, а от птичи песни,
стоят те в някоя котловина
и смилат тайни земни и небесни
ведно с обречените семена.

На път поело от стрънта бодлива
към хляба, всяко зърно тук почива
върху горчиво есенно ухание.

Реката мълчешком постила дрехата си синя,
та жътвата като месия да премине
към святостта на вечното страдание.

ВЕЧЕРНИ ПОСЛАНИЯ

1.

Ще дойде птица да те покори.
Бъди ѝ роб – ще имаш в дар небето.
Когато всичко в тебе изгори,
последни нека станат прах крилетете...

Това е лесно да се изрече.
Но Прометей над бездната се мята. –
Там лавата на слънцето тече
и сплита змийски повлекла в душата.

За дързостта със болка се заплаща.
Но похитената от боговете
главня пламти и своя танц подхваща.

Орелът впива остър клюн в плътта,
ала звезда под ноктите му свети
и стонът окрилява пепелта.

2.

Прахоснико на дни и нощи, пясъка тече
през пръстите, тече и се смалява
и между бръчки, като клони на дърво, което оголява,
те гледа съдния ти ден с очите на зверче.

Безсмъртен беше в детството си ти
и всичко се преливаше с безкрая. –
Днес мислите ти дървояд дълбае
и като стара къща твоята душа скрипти.

Дори най-бедната пустиня на света
от тебе, пътничко, е по-богата:
не може песъчинките ѝ да пресметне нито облак, нито вятър.

Затуй не се скъпи: купи обувки златни – да обуеш съвестта,
купи ги със среброто на зората
и с черните монети на нощта.

СЪРДЕЧНА КРИЗА

Страхувай се най-много от това трагично сриване, което се нарича
обезвереност. И недей оставя със наивност доверчива
да те дълбае капката на подлостта, която зад усмивката се скрива –
тя даже планина измамена, с мамонтови ребра,
към преизподнята повлича.

Споходи ли те миг такъв, ще носиш във душата си развалини
на дни и нощи. Виковете им подобно желяза нагърчени
ще ръждавеят.

Космични ветрове над тая пустош ще лудеят
и неродените деца ще стенат под отломъците
на изгубените висини.

Ако си гушер, своята откъсната опашка ще порасне;
Ще изпълзиш из някоя пукнатина отново
и вдигнал поглед към небето, ще прошепнеш: “Оживях...”

Ако си гушер... Но нали приучваше душата си
да не пълзи сред прах?
Как ще възкръснеш? Или трябва огънят да шибне
с алена подкова
и на гърба си да те понесе към висини по-ясни?

КАРИАТИДИ

За да свали от своя земен дял
товара на житейските обиди,
с длетото си човекът е създал
безмълвни каменни кариатиди.

И е положил върху раменете,
върху безропотните им ръце
тревогите на своето сърце
и мъртвия товар на вековете.

Но идва ден – и жаждата за вис ли,
или изречена от чайка клетва
разпалва гръмотевици над тях.

Научил се е камъкът *да мисли!* –
Пукнатина като усмивка светва
и храмовете вечни рухvat в прах.

ПЯСЪК

Сивее пясъкът – брашно от смлени планини.
И ден и нощ със сините си длани
замесват го моря и океани,
за да нахранят чезнещите дни.

Чер хляб – за сфинксове на Египет,
за каменните празници на Вавилон,
за оня яхнат от звездите кон,
по който мъртвите ездачи хлипат.

Бъди благословено, пясъчно зърно!
Ти, буква в библията на Всемира,
разчетена ли си от нашите очи,

или оставаш тайнствено звено,
в което тленността ни се побира –
и вик космически в сърцевината ти ечи?

ДЪРВЕТА ПО ХЪЛМИТЕ

Подобно мъдреци, с очи в безкрая впити,
стоят дърветата по хълмите високи
и учат своите деца зеленооки
да сричат по буквара на звездите.

За гривите им хванати, препускат ветрове,
пришпорват ги с пети от мълнии, а дървесата
прокъсват с полета си мислите печални на земята
и от смеха им литват птици и се сипят цветове.

Дървото не изрича хулна дума
и до ухото на нощта предателски не спира.
Цъфти над люлката ни и над гроба ни тъжи.

И пламък дало ни, край нас като приятел да кръжи,
то пада, сепнато от нашата секира,
върху вика на есенната шума.

ЧУВСТВО

Тя бе обикновена – като всички –
но слезе в моя юношески сън
и ме обгърна с аромат и звън
златистият пращец на нейните лунички.

Боях се, трескав, да не разруша,
докоснат до зовящото ѝ тяло,
огромното небесно огледало,
в което свети нейната душа...

Наивни мигове, отнесени от ястребите на страстта,
защо към вас отново се стремя,
когато път към светостта не зная?

Ще ме дарите ли с покой и простота
като изкъпана от дъжд земя
с разцъфнали акации в безкрая?

КЪРЛАНОВО

О, катедрали пясъчни, дълбани
с длета от лунно ехо и с ками на корени червени,
ще можем ли пред вас да паднем на колени
и милост да измолим за изгубената радост
и спечелените рани?

Вратите ви мълчат заключени. По вас се впива
залезът като ръжда.
В молитвено мълчание овчарски огън пуши.
И аз усещам как из бръчките на бездните
подобно гушер лъкатуши
сълзата на човек и на звезда.

От тия бездни ли да бягаме, или от мисълта,
че като пясъчно зрънце в нощта
ще ни отрони вятърът без глас?

Какво преследва стъпките ни? Повеят на вечността?
Или мълчанието на душата?
Не знам. Но зрели нарове като гранати
затварят своя кръг и експлодират покрай нас.

СНЯГ

Омръзна ми със стъпките си да говоря.
Дано просторите ме съжалят:
изтупал сребърни нозе на двора,
пред моята врата да спре снегът.

Да го прегърна, както се прегръща
отдавна чакан гост, и да съзра
в дланта си бисер, и една зора,
танцуваща в разбудената къща.

В мен да възкръсне равнина и птица,
да видя детска румена ръчица —
цветец, пронизал зимната мъгла.

Да ме обгърне скрежът с нимба златна
и в някаква вселена необятна
да ме отнася песен на пчела...

ЧАСОВНИКАРЯТ

Ти жрец на миговете си. Под твоите ръце
въртят се колелца, искрят пружини
и носят се в безкрая смлените години –
прах, вейнат от авлигово крилце.

През мъртвите галактики ти преминаваш плах,
че тайните им за душата ти са зрими.
Дори империи непобедими,
на прах превърнати, кълбят се в тях.

Нощта пристига, за да те дари
с покоя на безкрайната вселена,
бега на времето да усмири.

Но знаеш ти: когато зазорява,
ще видиш пак деня – мушица уловена:
тъмнее в паяжината на вечната забрава.

КЛАДЕНЕЦ

1.

Поведоха ни в полунощ с фенери
и казаха: „Копайте! Живата вода
е скрита под мъха и под леда.
Честит ще бъде оня, който я намери!...“

Ломеше се под кирките скалата.
Змията чезнеше. И корените с ледни пипала
не можеха да стегнат нашите чела,
защото бе душата ни крилата.

От прах и пепел натежаха морните криле,
превърнаха се в ръбове на рани. Но без сили
не паднахме, защото знаехме: като атланти

ще трябва да държим на раменете си смраченото поле.
И не разбирахме, че в тъмното пред нас върви Вергилий,
че оня, който го сподиря с каменно лице, е Данте.

2.

Когато стигнеш до сърцевината,
ти с поглед отрезвен ще разбереш:
не корените с кирката сечеш,
а пипалата октоподни на душата.

Тук птичи глас не носи хладина.
Тук път към помисли наивни няма.
Тук ехото на вечната измама
се удря глухо от стена в стена.

До кости ще достигнеш. Някой друг,
под отчаянието си погребан тук,
ще се отмести, за да минеш мълчаливо

и ще рече: „Копай ти дотогава,
додето стигнеш до сълза горчива
или до процеп, в който съска лава...”“

ПЛЕТАЧКА НА ДАНТЕЛИ

Видях край бреговете на Бретан
една жена, плетачка на дантели.
Издърпваше тя нишките си бели
из тъмния, безбрежен океан.

С ръце, като веслата уморени,
заплиташе тя залива мъглив,
заплиташе на чайките вика креслив
и на платната пеперуденото шумолене.

Прозираха видения през тая свила
и ставаше прозрачна глъбината,
скрила проядени от влага гласове.

И бяхтеше се като риба в нея
бездънното мълчание на кея,
в което скитат непогребаните синове.

ВАТЕРЛО

Нощта ще носи на ръце убитите с тела окаменели
и цвиленето на конете ще тече по сивите лица.
А после пукотът на вишневите пъпки ще разбужда тъмните селца
и гарванът ще смята дълго за очи лайкучките,
край пътя разцъфтели.

Ще вдигнат от пръстта на нашите окопи глинеата грамада
и даже във трева превърнати не ще се върнем никога на тоя свят,
защото лъв, от нашите оръдия излят,
над Ватерло ще лежи, подобно цербера пред портата на ада.

О, императоре, на кръв и слава сит,
дали в часа, когато те проклина
звънът на сабята по стремето на конника убит,

душата ти печална над окопите снове,
или отърсваш със досада от разкошната си пелерина
полепналата плесен на предсмъртните ни викове?

МЕЛНИШКИТЕ ЛОЗЯ

- Кой ви сади по пясъчните пирамиди,
където и за сънищата ви е тясно?
Отляво – бездна, глухота – отдясно.
Какво, освен летеж на птици, може вашият гледец да види?
- Поникнахме от паднало през облак ангелско перо,
по вик на птици вием своите ластари в небесата
и нощем сухата ни пръст копае вятър
с мотиката на новолунието, изкована от сребро.
- Навярно най-самотни сте в часа на гроздобера.
Тогава всяко зрънце, на сълза превърнато, трепери
за острие на косер и за ласка на човешка длан...
- О, не! Тогава по златистата ни сянка
танцува най-красивата вакханка
и свири с костена цафара весел Пан.

В НОЩТА

Не е то ек, ни песен на литаври
се носи над разсънени гори. –
В нощта препускат старите кентаври
и пътят им е целият в искри.

От люлката до гробната могила
те правят своя исполински скок
и чезнат, нечия душа дарили
с нозе на вятър и очи на бог.

Детето вкопчва своя вик в юздите,
но с блясък звезден вечността прелита
в очите сепнати. И виждаш ти:

седи старик – чер въглен на тревата
и погледът му с болка непозната
сред странните съзвездия блести...

ЛИСИЦАТА

След теб върви лисицата, Езоп!
Не дрънкай с лирата си, обърни се!
В света като на сцена без кулиси
ти ден и нощ се скиташ – неин роб.

Съдбата ли след тебе я изпрати?
Тя дебне те от стари времена
и за примамка сложила зърна,
очаква птицата на мисълта ти.

Ще литне перушина белоснежна.
След миг лисичата усмивка нежна
през някоя пролука ще съзреш.

Дали се лъжеш? Не: шуми тревата.
Лисицата върви подир душата
с опашка златна и с очи от скреж.

ПТИЦИ

1.

О, дух на волността единствен храм, пред който коленича, –
върху иконите ти от премъдрост строга
бих нарисувал синя мълния на сянка птича
като стрела, отправена към Бога.

Бих казал на небето, зазорило в моите зеници,
и на огнището, върху чиито въглени се гърчи съвестта:
човекът е роден не от жена – от птица –
и негова е не пръстта, а далнината на света...

Какъв низвергнат властелин разпъвате над нас,
далечни птици – гвоздеи до бяло нажежени?
Или това е оня вечен глас –

каторжник в рудниците на безмълвните ни вени –
който копае търпеливо и очаква своя час:
да ви настигне, птици-мълнии – души, от вечността
освободени...

2.

Когато птицата изчезне, небесата ще са като гола равнина
и слънцето със просешка тояга ще я прекосява.
Със листопади есен вятърът зората ще посява,
но там ще никнат стръкове от скреж и от слана.

Ще продълбае лишей мелничното колело,
из улеите само ехото на бързей ще остане
и паяк ще обсеби люлката на извора,
тъкана от сянка на изчезнало крило.

Тогава ние ще протегнем длани над полята голи,
на птицата изчезнала ще се помолим:
“Върни се и бъди ни бог! Бъди ни грижа!”

Ще бъде таен и тревожен час. —
Родена от вика ни, тя ще прелети през нас
и мълнията ѝ безмилостна ще ни прониже.

ВЪЗДИШКА

Влезнете тихо в тоя дом, където
през дълга нощ бе кратка любовта
и оставете пътната врата
да търси стъпките ѝ по небето.

Стъкнете огън – тя ще го съзре,
палнете свещи с тънки ореоли
и нека вашата душа се моли
за туй, което утре ще умре.

То беше миг – ухание на цвете.
Над неговата тленност пожалейте
с утехата, че ще се върне пак.

С искрите, с пепелта поговорете
и слушайте как свири с тънка флейта
закрачилият край вратите мрак.

КОРИНТСКИТЕ РАЗВАЛИНИ

Да можех над пътеките в тревата
да вдигна вашия порутен трон,
навярно щях да зърна Аполон
и шлема му от тънко критско злато.

Но към чела на мраморни поети
тук с прашни клонки лавърът пълзи
и богове, превърнати в кози,
пасат легендите по бреговете.

Към мен поглежда трепетликов лист
с око на Пан. Тъмнее кипарис –
душа на нимфа сред развалините...

Коринт е прах, от лишеи пленен.
Единствен заливът – непобеден –
сияе като пояса на Афродита.

ЦЪФНАЛИ ЯБЪЛКИ

Цъфтете до вратите на зората,
над пътя вейте своя дъхав сняг,
дарете с корен облака – и пак
върнете стъпките му в небесата.

Бъдете тиха, девствена вселена,
несепвана от мисли и крила.
От вашето сияние пленена,
да закръжи надежда и пчела.

Хванете за ръка реките мътни,
мостовете, баириите крайпътни,
жълтурчето сред глинения ров,

вървете през роса и песен птича
и слушайте как слънцето изрича
над всички своя царствен благослов.

ПЛОДЪТ

Плодът напомня пазва на мадона,
която чака своя младенец.
В пръстта изтлял е нежният цветец,
но бъдещия ден тежи на клона.

Зората с длан грънчарска моделира
видения от восък и варак –
то сякаш слънцето се връща пак
в езическото детство на Всемира.

По своя орбита плодът кръжи,
узрява между тайни и лъжи,
преди да падне – мъдър – на земята.

Какво са семенцата кадифени?
Това са светове, невъзкресени
на ябълката от сърцевината.

ГРОБИЩЕТО НА ЛЕТЦИТЕ

Тук е погребан вик на небеса
и мълнии под бурен са зарити.
Затуй ли толкоз черни са тревите
и стон е сгърчен в капките роса?

Тук червеи прояждат далнината,
но своя смях, като земята стар,
закичват в сини сънища децата
с перата от крилете на Икар.

Чернеят кипарисите в небето –
витла на обгорели самолети.
Кой буди бурена с невидимите си нозе?

Смрачава се. И мраморът на обелиска
е като вик възкръснал, който иска
тревата, мрака и забравата да прогризе.

ОВИДИЙ

С конвой ще минеш ти от Рим до Томи
и зърнал тоя беден скитски край
с треви и пясъци от край до край,
едва ли блед ще промълвиш: “Горко ми!...”

Ти извоюва своята победа!
Събуй обувките си, слей се с тия степи росни.
Какво че гледат те с очите на доносник
дори сияйните съзвездия Персей и Андромеда?

Живей като тревите. Нека свири с лирата ти
тъмнорькото море,
годините да побеляват, седнали на вечността във скута,
да шумолят мъгли – изпрани скитски ризи.

И нека никой пред вратите ти не спре. —
Ще дойде славата – като чакал ще се залута
да търси гроба ти под дивите треви и бриза.

НЕПОБЕДЕНИЯТ

Ела ти, Дон Кихот, непобеден
от времето, ела, добряко смешен,
и пред вратите на деня ни днешен
вържи ти Росинанта уморен.

Тръгни през гробища автомобилни
като пастир на мъртвите стада.
Чуй как хрущи под стъпките ръжда,
разяла нашите души всесилни.

През пясъка на алчност ненаситна
до извор и оазис недостигнал,
ти не забравяй звездния съвет:

върви с усмивката си беззащитна
към вятърните мелници – издигнал
щита си като златен слънчоглед.

ДВАДЕСЕТИ ВЕК

Живеем в тебе, двадесети век —
кафез, от толкова събития изплетен!
Между дъха си пръв и порива си сетен
се блъска в тебе тленният човек.

За радостите — взети и невзети,
за хляба, за мига на любовта
заплащат ти сълзата и кръвта —
ти не приемаш другите монети.

Ще паднем в тебе с тих и жаден взор,
а в досието на безкрайния простор
от пръстите ни ще остане отпечатък.

И само някой Прометей, от теб незабелязан,
с безсмъртие от вечността наказан,
ще те прокъса, за да продължи нататък.

Старите ангели

ЖИВОВЦИ

Ти, моя люлка, моя пелена,
кога най-тъжния си сън сънува?
Преди да дойде първата вълна,
сълза взриви последната стена
и огънят в безкрая отпътува.

Сега бодилът край оградите пасе
стадата на глухарчетата среброчели
и разкрояват мълниите лунното хасе
за ризи на дърветата осиротели.

Подобно свещ, прикътана от облачна ръка,
дълбоко в мрака родната ми къща свети.
По стаите ѝ скита сънната река
и кашлят, седнали на прага, ветровете.

Ако душата ми поиска да се върне тук,
кой ще я срещне? Кой ще сложи залък на софрата?
Пътеките са в бурен. Птиците летят на юг
и със сълза замесва своя хляб луната.

Тук стъпала на къщи сринати се вдигат към
гнездата лански —
пиедестали призрочни на есенната самота.
Стоят подобно стълби на летища марсиански,
които са изпратили последния си самолет
в безкрайността...

АСТРОНОМИТЕ

В годините на юношеството защо така
дълбоко и болезнено обичах астрономите?...

Неразличими сред тълпата, щом поемеха по стълбите
на своите високи звездни кули,
те ставах за мен жреци халдейски,
чиито тайни като бездни зееха пред мисълта ми.

Познавах много астрономи.
Виждах съм един от тях под мишница да носи
комети както селяните вечер носят съчки
да стъкнат своя огън.
И друг съм виждал – тръгнал към съзвездието Лира
и заплепен от странните му звуци,
във джоба си да търси къшей земен хляб,
за да го хвърли на залаялите подир него Ловджийски кучета...

И трети астроном съм виждал,
стар като Птоломей,
на Пътя млечен да постила за нощувка
дългата си дреха,
че уморени са нозете му и трудно ще го върнат на земята..

Наивни пътници в небето! Колко лекомислено
обричаха живота си на безпределната вселена
през дни така убийствено реални и практични...
Ала наивност ли бе тяхната обреченост? И моята душа
защо тъгуваше,
че не намерих ключа към звездите?

СТАРИТЕ АНГЕЛИ

О, стари ангели, с очи, в които плува
душата на небето, аз видях
как ризите ви земни ветрове издуват,
как под нозете ви се вие прах.

Тежат ли ви крилете във часа,
когато разоравате баирите огромни
и ек на гръмотевици се сипе по гласа
на вашите длета в дълбоките каменоломни?

Как ще засеете от край до край света,
когато сте наказани от боговете
с товар, по-тежък от сълзата и от съвестта —
с трагическия порив към небето?...

Останалите без крила,
на дните тайната врата узнали,
ще се любуват на усмивката си в златните огледала,
които изгревът и залезът ще пали.

А вие ще дълбаєте Вселената, покорни на съдбата,
и ще се гърчи между стръмни урвища викът
на дървеса, разпънати между небето и земята,
които няма никога да полетят...

РЕАЛНОСТ

В открадната минута тишина
река планинска покрай нас шумеше.

Това бе монотонно и познато
бълбукане на подмоли и бързеи,
но музикантът, моят гост, следеше
извивките на речната мелодия,
усмихваше се или беше тъжен.

“Сега ще се обалят флейтите. След тях
ще зазвучи обоят. А цигулките
ще чуем в полунощ, когато
започне звездопадът. Всяка струна
ще се събуди от небесен лъч.

Бих искал да съм буден в полунощ...”

Мълчах и се усмихвах снизходително. —
Аз нямах неговия слух, не можех
така дълбоко и щастливо да се радвам
на нереалните неща.

А гостът гледаше как пръстите на месеца подскачат
от звуците на бързея.

...Животът го научи на реалност.
Автомобилни фарове го смачкаха с безмълвните си клещи
и само очилата му проблеснаха в канавката до пътя...

СТЪПКИ

Димът на огъня ще се затича да те срещне
на пътя. Стъпките ти ще ми върнат
вгълбената прозрачност на небето,
в което като хвърлен камък чезне ястребът.
Ще чуя как зад хълмите невидими мъже косят
ливадите и летните ни сънища.
И лястовици като сини щипки ще
държат в небето моята изпрана риза...

ЗЕМЯТА И МОРЕТАТА

Ще си останеш сухоземен жител.
Ще прекроиш моряшките платна
за ризи на сеячи. И в косите
ще носиш скреж с отблясък на вълна.

Ще те познават хлябът и лозата.
Синигер от дланта ти ще кълве
зърната на езическото лято.
И няма да познава брегове
душата. Но бърда ще я ограждат,
ще стягат твоя кръгозор широк.
От кремък плугът ти зора ще ражда
и ще откриваш с поглед на пророк
как корени полягат помежду ни
живота от смъртта да отделят
и как в очите на коне и думи
небето спуска птици – да преспят...

Ала ще помнят южните морета –
правнуците на океана син –
ще помнят бездните и ветровете,
че твоята душа е техен син.
Ще ти изпращат вест. Ще се надига
вълна от сухи есенни листа.
Но ти ще чувстваш – дъх не ти достига:
конете впрегнати, като верига
се впиват в дланите ти и в пръста...

Кой беше твоя бог? Кой – сатаната?
Кому душата си да обречеш?
Морета ще те търсят през мъглата...
с фар в шепата като мъждива свещ.
А ти последния си спомен ще ореш.

ЗАВРЪЩАНЕ В БЕРКОВИЦА

Все същите липи. Все тоя весел
рой от пчели над теб е зажужал.
Все тъй фонтанът стар се е надвесил
и вае вазата си от кристал.

И глината под пръстите е съща,
и огънят в пещта – неумолим –
все тъй праха на времето обгръща
с ехтяща глеч или с нетраен дим.

Ала сърцето ти усеща: друг е
оркестърът на липовия цвят.
И като съд, от времето напукан,
лежи градът познат и непознат.

От него юношеството изтече
на звънки капки. С доверчива жал.
В очите ти растеше бряг далечен
и ти стоеше – беден адмирал

с флотилия от облаци. Къде е?
Кой вятър дирята ѝ залича?
Мълчиш. И кестени над теб се смеят
със цигански, седефени очи.

НОКТЮРНО

И пак в тоя дом, в тоя кът стародавен
ще дойдем след много години. И пак
ще бъде наш празник, отдавна забравен,
рожденият ден на вечерния сняг.

Ще бъде ноември. Със скрежни гергини
верандата цялата – ще разцъфти.
И даже зад хълма човек да премине,
ще чуваш ека на вървежа му ти.

Ще мислиш, че пряспа от покрива пада,
а вън, до рояла на нощния час,
със фрак от мъгла ще седи водопада
и Бахова fuga ще свири за нас.

Ще светне ехтежът ѝ в огледалата,
възкръснали извори ще закипят
и свещите – ясени, цели в позлата –
край техните бездни ще ни поведат.

Ще видим до извора и песента му
коне: като ден и нощ – черен и бял –
и огън, наведен над твоето рамо –
раздиплил не пушек, а сребърен шал,

и чаши с ехтене на южни морета,
и черни акации с бавен вървеж,
и друга мелодия ще е подета
от нощни виоли със струни от скреж.

ВЪЛНИ

Ниският плясък на бели крила
ситно, на пяна разби се...
Морска царкиньо, кой разпиля
твоя гердан от бисер?

Ти ли го сбираш зрънце по зрънце,
чайка ли с крясък го ниже?...
Пладне е. Лодки далечно селце
с ножици сребърни стрижат.

Там като селянин, легнал по гръб,
диша спокойно безкраят
и от дъха му по скалния ръб
мълнии къси играят.

Диплят се, чезнат вълна след вълна
като бразди на угар.
“Добре дошъл!” – ти казва една.
”Сбогом!” – ти казва друга.

Пясък се рони. Подобно перо
летният ден те понася.
Радост и болка. Зло и добро.
Грохот. И нежен плясък...

Ти на безкрайния ден се отдай!
Плиснат от сините гриви,
с юзди от гларуси оседлай
тия вълни игриви!

Нека гърбът им е пиедестал
на радостта ти! Навеки!
Слушай какъв венцеславен хорал
пеят бърда и пътеки!

... А глъбината – работник риж –
тъче, совалка мята
и ти не можеш да различиш
савана от пелената.

Там върху корабни гнили греди,
златни от шаване раче,
слепият Омир сега седи
и с очи сухи плаче...

ОБИКНАХ ТОЯ ГРАД

Обикнах тоя град заради тебе.
Над улицата до пристанището детството ти се люлееще
като лилаво клонче люляк
и сепнеше ли го дъхът ми, чувах тиха музика –
това бе твоят глас, превърнат във жужене на пчели,

Сега сивее старата река,
постилала за моя сън
зелени отражения на хълмове и на лозници,
и в нея се оглеждат пусти улици,
посред които моята сълза се лута.

Единствено тревата се усмихва.

Ще цъфнат скоро прасковите в твоя бащин двор
и сутрин, като слизат към реката да измият
лицето си, ще стъпват по стъкла разбити,
които са оглеждали смеха ти
и облачето на басмената ти рокличка.
Ще стъпват по свистенето на вашата чешма,
по песента на чайника, по скрина
с дантела, тънко везана от майка ти.

И лястовиците, залутани в развалините,
ще търсят място в мен да свият своите гнезда,
уверени, че моята душа е пощадена...
Но аз, когато тръгна да подиря
смеха и спомена си, ще усещам,
че стъпвам върху остроръбни късове от сринати илюзии,
от вяра лекомислена, от пориви наивни.
И със ръце, познали удари и ласки,
ще скитам с вятъра в развалините
и ще отмествам плочите като надгробни камъни,
изпод които ще дочувам стона на затрупани приятелства
и сепнато жужене на пчели
в напъпилия люляк до прозореца на твоя дом.

А може би това ще бъде вик в душата ми, която стъпва
по свои срутини, където мълчаливо вият
гнезда от звездна светлина и глухота
пристигналите лястовици?

COKPAT

Какво успях да разгада от безкрайната Вселена?
Над бездните ѝ минах като раковина,
върху дъното на кораб залепена.

УРОК

Едва ли имаш време да воюваш
за почести. И нужни ли са те?
През Лета вече лодката пътува
и сянката ѝ в залеза расте.

Високо в небесата, като рани
по клоните на голи дървеса,
петлите пеят с гласове продрани
и викат на забравата часа.

Как всичко можеше да бъде просто!
Ти стария прозорец открехни
и покани тополата на гости,
и с трепетно сърце се поклони

на птиците, които са ти пели
с окъпани от утрото перца,
на думите, които са седели
по коленете ти като деца,

на хлебната троха и на зърното,
на грозда в избуялите лози,
на утрото, което като коте
по рамото на облака пълзи.

Минава всичко. Всичко има срок.
Преди сама душата да заскита,
прилежно сричай мъдрия урок
на строгите учители – тревите.

Елегии

МЕТЕОР

1.

Преди да викнеш: “Спри!” – ще паднеш възник
и над очите ти ще светне конят
с огромни хълбоци – като гора,
запалена от листопад. Ще видиш
юздите – две изпънати въжета
между небето и земята, по които
ще можеш с устни стиснати да изпълзиш
над болката, да се изтръгнеш като гвоздей
от сухата земя, в която те забива
последния ти час. Но твоите ръце ще се докосват
единствено до морното пръхтене на жребеца,
до вятъра, до сребърния лъч
на първата звезда. Ще се разнищва
нетрайното приятелство на тия
последни мигове – и ти ще падаш
надолу – в себе си – и ще пронизваш тая бездна
като огромен черен метеор.

Душата ти на пръсти ще потегли
да не разбуди проснатото тяло –
и твоят сетен вик ще светне като нож,
забит в ребрата на небето.

2.

Ще е мъчителен часът, когато дойде о н я да извае
от глина и от пепел нашите лица.

Дъждовни струи ще отмиват веждите, очите, устните –
и ще приличаме на камъни крайпътни
или на буци пръст, откъртени от плуг.

Къде изгниха костите на думите?

Това дърво разцъфнало защо кръжи над голия баир –
дали не търси тяхната следа?

И птицеловът с примка в шепата защо върви след него
като след птица?

3.

Когато истината съблече върху тревата бялата си дреха
и се отпусне във прегръдката на дявола —
на сажди мислите ще се превърнат
и с тяхното брашно ще месим хляба.
От нас ще се отвърне огънят
и като луд по покрива ще затанцува.
В най-румената дума на детето
като във ябълка ще се загнезди червеят
и вятърът ще тръгне през полята
със наметало от пустинен пясък.

4.

Затуй аз казвам на дървото цъфнало: “Живей,
за да живее и магията на чудото!
Живей като каменоделец, който е излязъл
от преизподнята на зимата и вдига поглед към небето.
Живей, облечено от птичите криле,
от говора на всички извори, от ритъма на всички стъпки,
които ни напомнят за диханието на Всемира!

Ако сме много бедни в своя час последен,
назаем дай ни ризата си, за да идем с нея
отвъд. А ти върви през голото поле
и чакай бъдещото възкресение на светлината,

Преди да ни погълне бездната, ще седнем на върха
и ще те видим как се стичаш като пяна
по лудата юзда на кон препуснал.

В небето ще ехтят светкавици,
ще се пропукват хълмове
от цвилене далечно.

И с кон ще дойде о н я, който носи не прослава,
а възмездие...”

БРЯГ

Аз съм от тия, дето не успяха
да отпътуват. Врасна в мен брегът
като огромна мида. Сянка плаха
по пясъците чайките постлаха,
за да заспя. Но не дойде сънят.

От всичко пожелано се отричам
и чувствам херувимска лекота.
А можех като демон да обичам,
нощта край залива да разсъбличам,
положил дрехата ѝ на пръстта –

зелена дреха, тънко изтъкана
от шум на бриз и кипарисов глас
и плът, родена от самата пяна,
която звездният рибар не хвана,
в прегръдката си да усетя аз.

Но кръгозорът се отдалечава.
Нощта върви по тънката черта
и по дъха ми сепнат – дотогава,
додето видя мълком, че изгрява
звезда над всички тайни на света.

Скрипти топола, сякаш се отваря
врата в небето. Буди се луна.
И мислите ми като къщи стари
стоят по пепелявите чукари,
наметнати със здрач и тишина...

НАДПИС ВЪРХУ КАМЪК

Плътта е дом, получен по наследство,
във който нашата душа живее –
дом, опознат от стъпките и от дъха ни,
с врати скриптящи и със стъпала, които водят
до дъното на най-самотните ни нощи
или изкачват нашата усмивка
до лястовичите гнезда на детските ни спомени
и до потайните ъгли, в които дебне паякът.

Където и да скита, нашата душа
все в тоя мълчалив приют се връща
със прашните нозе на блуден син
или с усмивката на победител –
все между тия четири стени,
които я спасяват и потискат,
които иска с лакти да пробие
във мигове на гняв или прозрение.

Но никоя душа не е успяла
като затворник нейните стени да подкопае,
да изпълзи, спасена от неумолимата ѝ власт.
Дори владетелят на Вавилон
не е успял със злато да откупи друга –
не е можал със нищо да я замени,
освен със корените на тревата...

Затуй мъдрецът привечер оставя своята душа да седне
на прага, както каменаря и сеяча, да погледа
как изкълвани слънчогледи със очи незрящи
се покланят

на слънцето изчезнало, как закъснели птици
отнасят хълмовете към безкрая,
как първата звезда като дете проходило
върви към нея, за да се пригуши в скута ѝ...

Душата се усмихва на Всемира.
Защото тишината привечер е упоителна като трева
целебна.

Защото всичко е безкрайно просто и неумолимо, –

Върху отломките на статуи боготворени
простират циганките своето окърпено пране
и вятърът в развалините цяла нощ
протяжно свири своето ноктюрно...

Н О Е М В Р И

Дори да изкрещиш, едва ли птица ще ти отговори,
нито във кладенец ще зърнеш погледа си – да се уловиш
за светлината на небето между клоните. Ще слиза здрачът
и хукнали през голото поле коне като игли червени ще зашиват
ръждиви кръпки на села по раменете на нощта.

Дъждът те търси опипом в полето,
както майка търси своето изгубено дете.

В безкрая си говорят въглените. Хлябът грее
черната си буза над жарта.

А кучето лежи пред прага като пряспа сняг.
Защо това видение те кара да потръпнеш?

Дали облечен в бяло ще пристигнеш у дома,
предвождан от виелици, които като пийнали приятели
залитат и едва налучкват пътя,
или ще кацне гарванът на рамото ти ням, с криле наежени
и ще кълве далечните мъждиви светлилки на къщите
като забравени зърна в браздите?

Дъждът те търси опипом в полето,
както майка търси своето изгубено дете.

Сълза, да се надсмеем ли над нейната печал,
защото тя, наивната, в часа на нашето рождение ни е предала
на бездната, към чийто бряг вървим неумолимо,
или да пуснем стъпките на нейната надежда да се изкачат
по нашия далечен вик, тъй както океанът в час на прилив
се изкачва
по стъпала от облаци, за да се сгрее при звездите?
Сълзата всички ни ще погребее, но възкресение дали ще обещае?...
И все така дъждът ни търси опипом в полето,
както майка търси своето изгубено дете.

ЛОВ

Какво опиянение ни бе обзело!
Езиците на хрътките запалваха гората
и виждах аз елените да тичат срещу нас –
величествени и обречени. Далечна птица
навиваше пружината на адската машина –
полека, както се навива привечер будилник,
за да разбуди утрото с ехтежа си.

След час ще видя най-добрия от ловците
да свлича скрежа на безмълвната гора
от мъртвото телце на някой заек –
и розово ще се прокрадва утрото
под ножа му.

Прицелваме се. А защо в очите ни потрепва мушката
на друг стрелец невидим?

Елените се бърхтят между лая кучешки и виковете ни.
Рога – клонати дървеса. Какво в гнездата им мъгливи ще остане,
когато излети с крила червени изстрелът?
Върху перцата им ще може ли да пренощува ехото
на опустялата гора?

Дай заека на кучетата! Стига ни това. че вярно сме се целили...
А оня, чийто поглед свети заканително, се мери
в сърцето на елена. Той не знае,
че ехото на планината ще се срине
над нас като чакъл по стръмен сипей,
че даже в дом залостен да се скрием,
гората стражите си ще изправи пред вратата.

Убитият елен с рога огромни ще пробие
тавана. Есенният дъжд ще ни залее.
И ние ще лежим, удавени във спомена за тоя странен лов.

с ръце, оплетени от водорасли,
и мътният водовъртеж ще сложи за възглаве
обувките ни – кални и проядени от плесен.

ПОСЛЕДНИЯТ ЗАЛИВ

Няма вятър насрещен, няма шум на вълна –
само облаци – кораби от светлина...

Във дъха ти последен като в остра скала
се разби платноходката с бели крила.

Всеки стига до своя последен риф
от тревоги разпъван или щастлив

и сърцето – юмрук, над света извисен,
с удар пръсва стъклото на сетния ден.

Туй какво е? Величие? Слабост? Протест?
Или чута в безсъница гибелна вест?...

По отломките остри, безсилен уви,
моят спомен с нозе изранени върви

край последния залив за теб, край това
старо варненско гробище, цяло в трева.

Кипарисова мачта до пътя, кажи
кой платното ти облачно ще държи,

кой ще кани тайфуните в своя дом,
кой ще черпи Зорницата с чаша ром,

кой ще спи до веслата?... В бездънната вис
вместо теб ми отвръща ехтящият бриз.

Слагат чайки над мъртвия капитан
тънка нимба от Вечния океан.

Далнината се плиска. Баири вървят,
хоризонта просичат със остра гръд

и високо, магично над глухата пръст
свети златната котва на Южния кръст...

МУЗИКА

Къде сте, капелмайстори на старите военни музики,
от чийто ек разсъмваше над облаци на ескадрони полетели
и всеки звук за гривата на коня се държеше,
за да не падне под копитата?

Къде сте – с дългите шинели, по чиито гънки се усещаше
ехтеж на изстрели топовни? И къде е оня звук
на шпорите и на юздите, над които сабите свистяха?

Ръждата с тях препуска към небитието...

Навярно някой ден ще буренясат маршовете,
сътъ които сте вървели на атака,
(ах, острие на щик, забито в гърлото на утрото
и във вика на падналия от седлото!)

и само във флигорните на селски музики
ще се обаждат вдигнати на задните крака коне
от някой мъртъв полк кавалерийски.

Но ще останат простите мелодии, които свирехте
по градските площади, край фонтаните,
поседнали в тревата, за да ви послушат.

Ливадите край Дойран ще се мъчат да си спомнят имената ви.

И ще се вият белите хора на буйните реки
и черните хора на планините –
ще се преплитат, ще се диплят, ще се гънат
под ритъма на немите флигорни,
който избликва от гърлата тъмни
на проломи и на клисури.

И ще се вият, и ще ни отнасят
подобно две вихрушки на съдбата:
едната бяла -
в нечий спомен, зад прозорец в полунощ засветил,
другата черна –
долу, под тревата, при цвиленето глухо на конете...

ПОСВЕЩЕНИЕ

За тебе си помислих тоя ден,
когато корабите се завръщаха,
когато гроздоберът даваше на коса
последния си грозд
и тялото жадуваше за нежност...

Ръцете ми те чакаха, за да те отведат при моята усмивка.
И шлейф от риби сребърни бе мрежата на вятъра,
и цвилене на есенни жребци долавях
в тромбоните на горските хралупи,
и виждах циганки със лозови венци в косите
по коловозите на гроздобера да танцуват.

И рекох ти: „Ела да се порадваме на есента!
Ела и избери най-тайното от всички кътчета на тоя бряг,
кажи на тялото си: „Днес е твоя празник!“ –
И ако вятърът те пожелае,
и ако крадешком дъждът се приближи към тебе,
не казвай: „Аз очаквам друг...“

Открий им лоното си, както се открива
бразда, за да приеме песента на пъдпъдъка,
преди да е поникнало зърното.
Ще ти прости за тая изневяра
и ще се радвам на децата ти, които у дома ще доведеш:
на коленете си ще галя синеокото момче на вятъра,
чиято риза е тъкана от летеж на птици,
и между моя глас и твоя смях ще тича дъщерята на дъжда,
с пантофки сребърни и с поглед, в който свирят флейти...”

Аз чаках да се зададеш откъм морето,
а там долавях дъх на пепел и пелин. Снегът стоеше
по върховете като вожд на хунска орда
и ледено позвънваха с юзди конете му...

Ти няма да си спомниш дюните и тяхното легло от злато.
Ще се наметнеш с вълнения шал
и ще приготвяш зимнина пред прага.
От празната веранда ще се вижда
как заливът седи на пясъка
и кърпи с пяна вехтата си дреха.

Самотен ще се чувствам само с огъня и с тебе.

И ще си лягам рано, за да дойде в моя сън
синът на вятъра, чиято риза е тъкана от летеж на птици,
и да послушам флейтите в очите на момичето,
чийто баща не стана есенният дъжд...

АДАЖИО

Угаснаха огнищата на слънчогледовите ниви.
Чернеят врани – въглени, с които есента ще нарисува
портрета на дъжда по карстовите скатове.
Тревата иска на леглото си да задържи в прегръдка хладна вятъра,
но той с досада махва рижото ѝ одеяло.
И толкова е суха песента на полските щурци.
че пада като пепел над очите ти.

Каж ми, колко стъпки ти останаха от нежното цъфтене на черешите
до мълчаливия синигер между голите им клони?

Ако поискаш с мисли да затоплиш своя дом.
ще чуеш как ледът позвънва в чайника до тебе.
Ако речеш със спомена за слънцето да озариш стените,
ще видиш сън на паяци да се люлее
по всичките ъгли. И облаци ще се разхождат
по думите, които си написал
между гласа на коса и подсвирването на виелицата над комина.

Каж ми, дрехата на празника очакван от молци ли е проядена,
или през нея виждам светлината на звездите?

Далечините свирят в клонки на тополи оголели.
Душата търси празници, за да помисли, че е вечна.
Душата праща грижите като деца да си играят
край цирковете, край стрелбищата на панаирните,
а тя облича новите си дрехи с нафталинов дъх,
посяга весела към чашата, която Господарят е налял,
и не усеща, че очите му студени я пронизват.

Каж ми, ако тръгна в тоя празник – като акробат –
по бялата следа на самолета,
ще мога ли да стигна до надеждата, която съм
изпуснал в бездната на залеза?

Там с вик на врани есента рисува
портрета на дъжда по карстовите скатове.

ЕСЕНТА

Навярно ще вали над Елисейските поля.
Летището ще свети като огледало,
напукано от сенки на среднощни самолети,
ще ме пронизва хладното дихание
на Сена. Под мостовете ще чезнат шлепове
и кулата на Айфел ще тъмнее като закачалка
в гаров ресторант,
където закъснели пътници небрежно са провесили
палтата си и пият своята горчива чаша бира.

Но няма да е там поетът, който гледаше как скачат
врабчетата по Ке Волтер,
но няма да е там – да ме посрещне с „Добър вечер!”
и да светнат очилата му,
когато ме погледне.

Затворена ще бъде Люксембургската градина.
Ще спят хотелите, които са ми давали приют.
Единствени дърветата – среднощни скитници –
ще се разхождат

със пурпурни наметала – като велможи
от свитата на Есента. И само някой лист отронен
приятелски ще слага върху рамото ми мократа си длан...
Мостовете един на друг ще се обаждат,
че е пристигнал гост – и ще се радват може би.

Но няма да е там поетът, който чуваше призивната тръба
на стария пазач на Люксембургската градина,
но няма да е там да поведе край Сена стъпките ми,
за да пренощуват
в нозете на светците по фасадата на Нотр Дам.

И ангелът на Шартър ще се мъчи да го задържи
като дъждовна капка на дланта си...

ОЩЕ Е ЛЯТО

Още е лято... Щурец в тревата
своя часовник цял ден навива.
Свита по цигански, с мъглива вата
гората своя кожух подшива.

Още е лято... Защо ли бърза?
Пчели се лутат в гъстия риган.
Сетният летен ден е завързан
за планината с птича верига.

Той ще пасе като кон по билата
сухия лишей на речно ехо,
додето тръгне по змийски вятър
в дъждовен посев – жилав и рехав.

Хукнал, ще скъса вика на жерав,
плетка от тънки реки ще разбрида,
хлад ще го лъхне, ще затрепери.
И ти ще видиш: ловецът иде –

разгърден Бакхус. Виж му очите!
Леки лозини негов венец са.
С пръст върху спуська с клепки присвити
иде ловеца, бърза ловеца.

Кой е на мушката? Може би славей?
Може би ястреб? Може би ти си?
Миг преди изстрела не благославяй
коня троянски на своята мисъл!

Де ще се скриеш? Има ли сили
да те опази твоето слово?
Твоята вяра ще извиси ли
хълм пред сълзата от зло олово?

Още е лято... Още е рано.
Цветята късни с мирис горчив са.
Сетната жътва не е прибрана.
Защо разчопляш тъжната мисъл

с кой влак ще тръгне утре стиха ти,
в коя посока и в коя класа?
Карат картофи, цвилят по пътя
прашни и потни селски пегаси.

Още е лято... Кой там въздиша?
Чие сърце на пръсти се вдига?
Кълвач дълбае съня ти, пише
твоята мъчна, тревожна книга.

Паунови пера от Фландрия

ЛАЛЕТАТА НА АМСТЕРДАМ

Как изведнъж просветна тоя облак сив и ням
и с глас пророчески иззад готическите кули се обади!

...Димят лалетата на Амстердам
във здрача като исполински клади.

Димят в прозорците на къщите, в юздите на конете.
Очите ми напразно търсят път в дъждовната мъгла.
Издърпа вятърът изпод нозете равнината и небето
и стъпвам аз по гласове на птици и по счупени стъкла.

И сребърни ръце към мен протягат водоскоците
от къщите смълчани,
сподирят ме на всяка крачка, сякаш искат милостиня –
ръце, със дъх на северно море и на прогизнали калкани –
и заливи приспиват лодките си в люлки от ехтяща пяна
и от тиня.

Какво да дам на тия хиляди ръце? Усмивката им де е? –
Като монета падна между пръстите, изчезна изведнъж.
Съгледах радостта в нозете си. И зърнах своя глас
да се люлее,
залепнал върху рамото на хукналия дъжд...

И нищ като дъжда, аз тръгвам завет и подслон да диря.
Издигнати до небесата чак,
разкрехнати врати на катедрали свирят –
огромни органи в прииждащия мрак.
В пукнатините им разпятия съзирам. И се питам,
къде от тоя вятър да се скрия,
пред кое кандило като пред прозорче на далечен дом да спра?
Стоят безмълвни сводове и аз – изгубено дете – се скитам
из тая странна каменна гора...

Безкраен път, защо ли ме остави сам
под заехтелите дъждовни водопади?

... Димят лалетата на Амстердам
и вечерта като обречена върви към исполинските им клади.

ПИТЕР БРЪОГЕЛ

Когато долети архангелът да вземе
душата ти, не духвай сепната свещта
и не залоствай портата – това едва ли
ще те спаси. Излез на стъпалата
и чул как дращят по тревата черните криле
на отмъстителния божи пратеник, кажи:

“Пред тебе, съднико, покорна е единствено плътта ми.
Аз нямам друго – дадох своята душа на птиците.
През дългите фламандски зими те се сбираха при мене –
наяве и в съня ми – и ако очите ти, които виждат всичко,
пронижат тленното ми тяло, ще съзрат
единствено ръждива пита слънчоглед,
от гладните им човки изкълвана...
Навярно слънчогледът, който расне до оградата,
от изтървано зрънце е поникнал...”

Архангелът ще вдигне меча си да те прониже,
но ти не ще усетиш болка – синята му мълния ще мине
през тебе като през вечерен облак.
И проснат на земята, ти ще виждаш
как пратеникът на небето си отива,
как слънчогледи светят по крилете му
и твоята душа жужи в рояка на пчелите,
разбудени от стъпките му. Ти ще виждаш
земята от високо – твоят поглед
с криле невидими ще се издига
към златните гнезда на Сириус и Вега.
И ще го съпровождат като ехо на камбани
пчелите, дали вечност на душата ти...

ПОРТРЕТ НА СУЗАНА ФУРМАН

Къде е песента на лебеда и трепета на тънкото крило? –
Полята есенни са скрили всичко под тревите.
Ако повикам обичта, тя цяла нощ из моята безсъница ще скита
като залутана в морето лодка без весло.

Скрипти със глас съдбовен мелничното колело.
Метлата на дъжда пожънатите равнини помита.
Гласа на тихите ръце и лебедовата извивка на гърдите
не виждам ли в среброто на дъжда по моето стъкло?

Ти, четка, над която мълком пада пепелта
на дните северни, отново ще родиш ли на палитрата света
като галактика – с незнайните му гласове и тайни?

Сърце човешко ще дадеш ли на вихрушките –
да доведат при мен
най-нежната ѝ нощ, най-златния ѝ ден
или сънят ми сам ще скита в тия равнини безкрайни?

ЖАК БРЕЛ

*Любов, ти можеш ли да правиш чудеса?
Из „Песента на старите влюбени“*

Родените за песен също си отиват от света,
както пазачите на фарове самотни,
както глухарчетата из полята на Валония,
както медузите, които спускат с парашути
към пясъчното дъно
зората над пристанищата и над бреговете голи...

Ще тръгна сам през океаните и клонка палмова
ще сложа за ветрило – и след мене
като разцепени от мълнии ще чезнат в глъбините
незнайни острови с венци от орхидеи
на алабастровите шии. И след векове
ще търси водолазът бисери в дланта на гибелта си...

Ах, лястовици от детинските ни дни, защо така
безмилостно отрязвате
ония нишки паяжинени, с които сме завързани
за този свят?

Защо не изкрещите във мига,
когато като камък се отронваме над бездната
и стари влюбени вървят с цветя
подир опашката на нашата изгасваща комета?

Безсилна е пред болката ни любовта...
И аз усещам зърното, което ще поникне над сърцето ми.

ПАУНОВИ ПЕРА ОТ ФЛАНДРИЯ

Защо не спите, изумрудени очи на самодиви,
защо се взирайте през плетениците на скрежа,
където с тънки примки е оплетен на авлигите летежа
и вой на ветрове виси като забравен плод по дървесата сиви?

Навярно чакате да дойде слънцето и с брадва златна
вика на враните като гора да просече
и да поеме с дреха сребърна гласът на полското щурче –
единствен господар на далнината необятна.

Тогава вие като птица възкресена,
размахала криле от скреж и звън,
ще светнете с ветрилото си в синята вселена.

И някое дете отново ще се мъчи да ви върне на земята,
от вас магьосано, протегнало ръце насън
към златната опашка на зората.

БРЮГЕ

1.

Бе празник на хамбаните. Това ли
бе моя зимен сън за чудеса?
Подобно люлка в полет карнавален
сега екът на всички катедрали
кръжеше в северните небеса.

С длета на птици бяха издълбани
камбанариите. И чувах аз
в прозорците на къщите – камбани,
в смеха на пътя херувимски глас.

Към мене плуваше, трептейки, лодка
с камбанен звън в издутите платна
и зимни дървеса с походка кротка
поемаха край мене – на разходка
облечени в ехтяща светлина.

2.

Ако бях роден в тоя град,
щях да бъда син на една камбана.
Щях да бродя като ехо по големия свят
и може би нямаше да имам нито една рана.

Щях да бъда весел, с прозрачна душа,
като витражите на високите катедрали,
и ако трябваше нечие тъжно сърце да утеша,
щях от облак на облак да стъпвам – изгрева да запаля.

Щях да нижа огърлици за всички дни
от звуците на фламандските водоскоци
и децата ми щяха да преспиват в облачни пелени
до дланите на библейските пророци.

Вие щяхте да се лутате из домовете си тесни,
да ми завиждате, че имам дворец от синева.

И сърцето ми щеше да бъде погребано сред звуци небесни
високи като степна трева.

КАРТОФ НА СОФРАТА

Мисля си аз за оная бледа зора над степта
и за картофа седефен, който ми пари дланта.

...Сам той лежи под земята в зноя на летния ден
като погребана мисъл, като копнеж забранен.

Ала дохожда октомври. И над крайпътни върби
северен вятър засвирва, сякаш архангел тръби.

Говор и звън се понасят по прегорели треви.
Мислиш си: стража библейска през равнината върви.

Тя като камък надгробен идва да вдигне в зори
сенки на облаци летни, здрач на миражни гори,

идва да махне мъглата на октомврийския ден,
за да се вдигне картофът като човек възкресен,

и озарен от лъчите на небосвода висок,
в селските къщи да влезе скромн, с усмивка на бог...

Там мисълта, прикована толкова векове,
поглед към него ще вдигне, той ще я позове –

и ще възкръсне викът ѝ от безпощадния кръст,
както възкръсва картофът из пепелявата пръст.

Кажи, да викам ли изчезналия ден?
Нощта заключва портите небесни
и през гората, в прорезите тесни,
мъгла се дипли и пълзи към мен.

От времето какво успя да защитиш?
Дъждът барабани по кошерите празни
и виждам аз в началото на есенния празник
венец от гарвани над хълма риж.

Полето опустя. Гергините са в скреж.
С кристален звън под мен хрущи тревата.
Не ме оставяй ти. Вземи ме вдън сълзата
с изчезващите кораби и мен да отнесеш.

На Мария и Вили Клейманс

След време ти ще бъдеш само спомен,
вечерен град. Японските череши
ще прецъфтят — и песента на коса
ще се вплете в дима на сънни гари,
обгърнати от сняг. И аз ще виждам
през мътния прозорец на вагона
как мислите ми тръгват да те търсят,
как техните седефени следи
кръстосват ветровитите перони
и се наливат с пустота и здрач.

Ще плават параходите по Шелда,
ще разорават голите пространства,
та дъжд и чайки да посеят в тях.
И заливите ще сивеят празни
подобно моето сърце – без ек
на корабно платно, без отражения.
Едничка сянката ми ще остане
да се люлее сред петна мазутни
до някой смачкан вестник, изтърван
от пръстите на северния вятър.

Владетелят на нощните слънца

Дванадесет монолога
на Винсент Ван Гог

1.

Аз слизах денем – проповедник божи –
дълбоко в шахтите на Боринаж.
Небето се затваряше над мене,
опушено като витраж старинен
на катедрала. Вместо звън камбанен
посрещаха ме удари на кирки
и чувах как в задавените думи
хрущи невидим въглищният прах.
Препъваха се слепите коне
в ръждиви релси, в гласове далечни
и виждах ангели, изгонени от рая,
из тая преизподня да се лутат,
крилете си закрили с дрипи сиви,
душата си обrekli на нощта.

Не виждах само моя бог – смирено
да благославя своите чеда,
повдигнал бялото си наметало
сред облака на въглищния прах.

И връщах се – неверник – на земята.
Вървах през оголели равнини.
Съмнението увенчаваше челото ми
с хлада на празни есенни гнезда
и призрочни коне застъпваха мъглата
като надиплена по пътя божа дреха.
Аз гледах тоя свят мъглив край мене
с върби проядени, с мъждиви лампи,
аз гледах бедни хора как вечерят:
те белеха картофи и прахът
на шахтите в зъбите им хрущеше...

На тоя тъмен свят бе нужна светлина –
вулкан от цветове да обгори душите. –
И аз избрах да съм вестител неин,
и аз избрах, изправен срещу бога,
да сътворя една вселена нова,
но не от кал, а от лъчи и звуци.

И аз на гибелта си се обрекох,
когато се завръщах през полето
сам, увенчан от празните гнезда.

2.

От север, откъм Скандинавия, дочувах писък
на птици и се взирах към небето.

Те носеха дъха на ранен сняг
над островърхите камбанарии
и тънката им светлина пронизваше
небесните пространства. Аз тъгувах,
че птиците отлитат към безкрая
без мен, без моя вик. Усещах как
душата ми се вдига към небето,
прозрачна като пушека над къщите —
ала полята на Брабант държаха
нозете ми във клисавата пръст.

Селата спяха тежко под мъглата,
а аз не можех да заспя. Летяха
сребристите ята като през облак
през мен. Разпъваха ме мълчаливо
в безмълвието на небето.
Там птици обещаваха криле на ангел
за моята душа – и се изгубваха.
Полята на Брабант под мен оставаха
като огромни хлъзгави пустини
и аз стоях – едно гнездо картофено,
забравено от плуга и лопатата
под празното небе на есента.

3.

Когато в късна нощ рисувах Рона,
бях закрепил на шапката си свещи
и пламък заревото си люлееше
по моето платно. Един след друг
се раждаха под четката ми цветове
и лутаха се в мрака като хора,
уплашени от самотата на нощта.

Поклащаха се свещите над мене,
димяха и събираха рояци
от нощни пеперуди. Аз усещах
кръженето на тяхната галактика
по бялото платно. Това бе луд,
ликуващ танец. Светлини и сенки
дъгите си в една вихрушка сплитаха —
и аз се виждах отразен в реката,
пронизан от сияние и болка.

Дали ме озаряваха звездите,
или това бе блясък от криле
на пеперуди пламнали? Шумеше
под четката ми полунощна Рона
и всичко беше черно – бреговете,
далечните мостове, песента
на полските щурци – и всичко беше
засипано от пепел на криле.

Единствена душата ми гореше
от сънища на слънчогледи.

4.

Живейте си в разгулния Париж,
заспивайте под плясък на карети,
чистете фраковете си от прах
и от молци. Чистете съвестта си
от угризения. Бъдете умни:
хвалете силния – и ще ви тачат,
ще ви окичват с почести, ще слагат
картините ви в знатите салони
и лицемерно ще се възхищават
на вашите мъртвородени рожби.

Живейте си в покоя на Париж,
не пускайте самичка мисълта си,
като дете без близък, да пътува
към лудите полета на Прованс,
към стария приют на Сен Реми –
ще бъде тъжна срещата ѝ с мене.

Когато кипарисите поемат
след залеза – и крачат по небето
огромни, тромави, и се заплитат
нозете им в пламтящите валма
на южните съзвездия, аз гледам
след тях. И сам, заключен зад стените
на стария приют, се питам трескав:
– Коя е болната душа? Дали оная,
която снизходително мълчи
пред портата на лицемерието и порока,
или оная, цялата във рани,
която търси истината, както
бедняците в полята на Холандия
разравят преспите, за да открият
забравено картофено гнездо?

Мълчат стените на дома заключен

Пред изгрев кипарисите се връщат,
ограждат ме от четири
страни като архангели със черни копия –
неумолими пратеници божи,
които чакат да ме поведат
на поругание или на казън.

А вие весели вървите из Париж.
Мостовете на Сена ви даряват
с мъгливи ореоли. И аз виждам
как мокро лепне плесента на здрача
по вашите усмивки, как разяжда
среброто им. А над града опушен
нощта със звездни гвоздеи опъва
огромното платно на утринта,
върху което моят вик се мята
и черните му корени прорастват
през пепелта на всички дни и нощи –
за да възкръсне ален цвят на кактус,
където светят капки от кръвта ми...

5.

Горят стърнища – пушек се поклаща,
искри се сипят като странен дъжд.
Нощта юздите на бърдата хваща
и гривите им пламват изведнъж.

Преди сеяч пред мене да закрачи
по сива угар като по слана,
сега от бавната ръка на здрача
излитат врани – вместо семена.

Сред огъня стои една тополка.
Кой я обрече да изкупи с болка
на жертвите ликуващия вик?

Ръцете ѝ са стегнати с въжета
от пламъци, но тя стои в небето
величествено – като еретик.

6.

Учете ме на обич, небеса! –
Прегърнат с необятната вселена
в ръцете си – като новородено –
една светкавица да понеса.

Учете ме на щедрост, дъждове,
учете ме да бъда непритворен! –
Преди да ме пронижат плач и корен,
сълза на кръста да ме прикове.

На вечност научи ме, суха пръст,
дари ме с тайната на чудесата!
Да бъда скромна бучка сол, в която
ехти морето с великански ръст...

7.

Додето по смеха ви да възлезна
към своя празник – изведнъж видях
как тишината зейна като бездна,
за да погълне празничния смях.

Мушкатото на пепел се превърна,
разпадна се от ранната слана
и моят поглед в мрачината зърна
сред призрачния град една жена.

Между градини без трева и ехо
тя вдигаше ръце от мраз и мрак
и просваше като изпрани дрехи
мъгла – додето поглед стига чак.

Кого ли с нея щяха да обличат?
Обречен на смъртта? Новороден?
Чух сънища по покрива да тичат
и ангел с огнен меч се спря до мен.

На помощ виках далнината звездна,
но там слана въртеше леден прах
и тишината беше като бездна,
погълнала наивния ни смях...

8.

— Владетелю на нощните слънца,
с побити длани и клепачи прашин,
защо ти ориста си не прокле
дори в минутите най-страшни?

— Аз бях на нейните прищевки роб
и господар на гибелните клади.
Ти дръзко делниците ми обра,
но празника на багрите ми даде.

— Защо косите ти са като жар
и вдън очите ти крещи небето,
защо звездите нижат плахи дири
по сребърната пепел на сърцето?

– Горя ме зной. Пшениците на Арл
течаха като лава покрай мене.
Живях между слънца и затова
сърцето ми мълчи изпепелено.

– Когато прасковите разцъфтят,
тръгни подир звъна на пчелно ято.
Учи ръката си да сее семе
и на смирение учи душата.

– Не! Аз ликувам в тия часове,
над сепнати галактики витая
и цвият тубите като коне,
понесени със мене към безкрая!

9.

Тая вечер сънувах мама.

Плетеше чорапи. За кого ли? Може би за мене.

Тя не знае, че една свещ с потрепването на своя пламък
нощем обува моите нозе разранени.

Тя не знае, че с тия златни нозе аз пътувам към нея –

далечна и плаха –

през стърнищата на Арл, през къпините на Овер,

че за ръка ме води, защото очите ми от слънце ослепяха,
един кипарис – сякаш въглен чер.

Боже, колко съзвездия като камъни воденични
се въртят из небето на Сен Реми!

Смилат хълмите каменни, смилат полята пшенични
и от тях над земята прах и ек ръми,

смилат горите маслинови, смилат каруците по шосето,

смилат моите слънчогледи, моите нощи и дни –
и аз между тях се мятам като зърно, което
чака безмилостното изскриптяване на кръжащите мъглявини...

Къде ще остана прахът ми – между небето и земята?
Дъждът ли с ръката на мама към морето ще ме поведе,
или от моя прах вихрушката на едно лудо лято
песен на полски щурци ще изпреде?

Чакам да дойде мистралът. Чакам стъпката му, ехтяща и строга,
под моя глух прозорец с ръждиви желяза.

Чакам като песъчинка да ме отвее в очите на Бога
и душата си грешна да видя в неговата сълза.

10.

Земята на Овер ще ме приеме
в една бразда от хладина и здрач,
когато с крачки тежки и големи
по хълма тръгне Вечният сеяч.

Той сее в небесата звездно семе,
а в равнините – кипарисов плач.
Дали денят класа ми ще поеме,
или нощта ще стане мой палач?

Аз се обличам с тишина, с каквато
пристига младенецът на земята
да се сроди с тревите примирен.

Молитвата и в тъмното се чува
и мълком след душата ми пътува
свещта върху креслото на Гоген.

11.

Знам: всеки има своя барикада
и всеки се сражава със смъртта. —
Един — зад бруствера на самотата,
друг — с кървава усмивка на уста.

Аз бях сразен, за подвиг не помислих,
но няма своя ден да отрека. —
Червените лозя са като знаме,
изпуснато от моята ръка...

12.

Какво ще заплатите на Харон,
когато дойде да ви пренесе оттатък?
Ще стигне ли за пътя – глух и кратък –
монетата на сетния ви стон?

Не дадох аз душата си на Бога,
на дявола не смогнах да я дам
и ще остана да се лутам сам
по тръните на вечната тревога.

Разбрал, че много болки ме изгарят,
над мене ще се съжали Лодкарят,
посл към ада или към Едем.

И седнал на Харон до коленете,
аз ще огрявам бездните на Лета,
взел в дланите си клонче от бадем.

СЪДЪРЖАНИЕ

КАРИАТИДИ

Икар	/3
Въздушните акробати	/4
Арлекин	/5
Лъвовете 1,2	/6
Водениците	/8
Вечерни послания 1,2	/9
Сърдечна криза	/11
Кариатиди	/12
Пясък	/13
Дървета по хълмите	/14
Чувство	/15
Кърланово	/16
Сняг	/17
Часовникарят	/18
Кладенец 1,2	/19
Плетачка на дантели	/21
Ватерло	/22
Мелнишките лозя	/23
В нощта	/24
Лисицата	/25
Птици 1,2	/26
Въздишка	/26
Коринтските развалини	/29
Цъфнали ябълки	/30
Плодът	/31
Гробището на летците	/32
Овидий	/33
Непобеденият	/34
Двадесети век	/35

СТАРИТЕ АНГЕЛИ

Живовци /37
Астрономите /39
Старите ангели /41
Реалност /43
Стъпки /45
Земята и моретата /46
Завръщане в Берковица /48
Ноктюрно /50
Вълни /52
Обикнах тоя град /54
Сократ /56
Урок /57

ЕЛЕГИИ

Метеор 1, 2, 3, 4 /60
Бряг /64
Надпис върху камък /66
Ноември /69
Лов /71
Последният залив /74
Музика /76
Посвещение /78
Адажио /81
Есента /83
Още е лято /85

ПАУНОВИ ПЕРА ОТ ФЛАНДРИЯ

Лалетата на Амстердам /89
Питер Брьогел /91
Портрет на Сузана Фурман /93
Жак Брел /94
Паунови пера от Фландрия /96
Брюге 1, 2 /97
Картоф на софрата /99
...Кажи, да викам ли /100
...След време ти ще бъдеш /101

ВЛАДЕТЕЛЯТ НА НОЩНИТЕ СЛЪНЦА

1. Аз слизах денем /104
2. От север, откъм Скандинавия /106
3. Когато в късна нощ /108
4. Живейте си в разгулния Париж /110
5. Горят стърнища /113
6. Учете ме на обич, небеса /114
7. Додето по смеха ви да възлезна /115
8. Владетелю на нощните слънца /116
9. Тая вечер сънувах мама /118
10. Земята на Овер /120
11. Знам: всеки има своя барикада /121
12. Какво ще заплатите на Харон /122

ИВАН ДАВИДКОВ

ВЛАДЕТЕЛЯТ НА НОЩНИТЕ СЛЪНЦА

Стихове

Редактор Петко Братинев

На обложката: репродукция от

картина на Иван Давидков

Художник. Мира Христова

Художествен редактор Димитър Чаушов

Технически редактор Елена Млечевска

Коректор Мария Стоянова

Първо издание. ЛГ VI. Тематичен № 23 235607-2-81 Дадена за набор на 28. IV. 1981 година.
Подписана за печат на 21. IX. 1981 година. Излязла от печат на 20. X. 1981 година. Поръчка №
76. Формат 84x108/32. Тираж 4000 броя. Печатни коли 8.50. Издателски коли 7,14. УИК 3,74.
Цена на книжното тяло 0,41 лева. Цена 0,74 да.

„Народна младеж" - издателство на ЦК на ДКМС
ДП „Васил Александров" – Враца
София, 1981

